

AKTUALITĀTES

Foto: Ervīns Links

Balvas “Lielais loms” laureātu apbalvošana notika jau desmito reizi

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Par konferenci “Baltijas iekšzemes akvakultūra – izaicinājumi un iespējas” ... 3
- Pāvilostas uzņēmums “Kaija” – panākumu pamatā ģimenes vienotība 4
- Nēģu zveja – mūsu dzīvais mantojums . . . 6
- Piekrastes zivis ved pie zvejniekiem 7
- “Novada Garšas” produktu kvalitātes konkurss 2024 8
- Iznākusi Zivsaimniecības gadagrāmata 2024 8

ZIVSAIMNIECĪBAS GADA BALVAI “LIELAIS LOMS” – 10!

Ar mērķi sekmēt zivsaimniecības nozares attīstību un nozīmīgumu sabiedrībā pirms desmit gadiem Zemkopības ministrija (ZM) izsludināja pirmo zivsaimniecības nozares gada balvu “Lielais loms”. Tādējādi kopš 2015. gada balvu piešķir labākajiem zivsaimniekiem Latvijā, tostarp zvejniecībā, akvakultūrā, zivju apstrādē un nozares popularizēšanā.

Balva – nozares vērtība

Armands Krauze, zemkopības ministrs: “Latvijas cilvēku

darbs, dzīve piejūrā un lauku apvidos ir nenovērtējami ne tikai no tautsaimnieciskā, bet arī no kultūrvēsturiskā viedokļa. Mēs varam lepoties ar cilvēkiem, kuri spēj radīt pārtikas produktus, kurus pazīst ne tikai Latvijā, bet arī aiz tās robežām. Tādēļ ir svarīgi, lai zivsaimniecības nozares izcilākos pārstāvjus īpaši atzīmētu un plašāka sabiedrība uzzinātu par viņu devumu mūsu valsts izaugsmei. Tas ir īpaši svarīgi, ja domājam par jauniešu ienākšanu nozarē. Labi piemēri un sekmīgi uzņēmēji spēj aizraut un rosināt sekot viņu veik-

smes stāstam. Gada balva “Lielais loms” un šī konkursa apbalvojumi desmit gadu garumā ceļ zivsaimniecībā strādājošo ļaužu pašapziņu un kopības sajūtu neatkarīgi no viņu pārstāvētās darbības jomas. Zivis mūsu pārtikā būs svarīgas vienmēr, tāpēc īpašs prieks man ir par jaunajiem cilvēkiem, kuri seko savu priekšteču pēdās un strādā zvejniecībā, zivkopībā un zivju apstrādē. Daudzi no viņiem jau tagad pretendē uz “Lielo lomu”, bet citiem tas vēl ir priekšā. Un es viņiem no sirds to novēlu.”

► 2. lpp.

Līdzfinansē Eiropas Savienība

ZIVSAIMNIECĪBAS TĪKLS

Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs apbalvoja Diānu Upīti nominācijā “Jauns un daudzsološs nozarē”

◀ 1. lpp.

Ideja par balvas nepieciešamību pirms desmit gadiem radās Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centram (LLKC), kas uzskatīja – nav pieņemami, ka tik ietekmīgai nozarei, kāda ir zivsaimniecība, nav savas balvas, līdzīgas kā lauksaimniekiem – “Sējējs” vai mežsaimniekiem – “Zelta čiekurs”.

LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis: ““Lielā loma” balvas radīšana bija likumsakarīga – tik nopietna nozare tolaik bija atstāta tādā kā pabērna lomā, bez jēlkāda vērtējuma darbam, kas ieguldīts. Šo gadu laikā konkurss noteikti ir kļuvis par vērtību nozares uzņēmējiem un ceru, ka tāds tas būs arī turpmāk. Ticu, ka zivsaimniecības nozare pastāvēs tik ilgi, kamēr vien būs Latvija un Baltijas jūra. Tādēļ mans vēlējums nozares cilvēkiem – aizvien būt stipriem savā garā un gribā!”

Zivsaimniecības gada balvas pretendētus lieliski pārzina ilggadējais **ZM Zivsaimniecības departamenta vadītājs Normunds Riekstiņš**, kurš ir pārliecināts – šo desmit gadu laikā nozares pārstāvji ne vien pozitīvi novērtējuši, bet pat iemīlējuši balvas gadskārtējos pasākumus. “Šķiet, ka 10 gadi ir pavisam īss laika posms. Taču atzinība par nozarē paveikto ir mainījusi noskaņojumu tajā un padarījusi to pievilcīgāku arī plašākai sabiedrībai. Ļoti vērtīgs ir arī valsts un nozares ministra saņemtais augstākais viņu darba novērtējums. Daudzajos balvas saņēmējos, kuri šo

GADA BALVAS ZIVSAIMNIECĪBĀ “LIELAIS LOMS 2024” LAUREĀTU SARAKSTS:

- Nominācijā “Gada kapteinis jūras zvejniecībā” – **Igors Cislonoks**;
- Nominācijā “Gada uzņēmums jūras piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniecībā” – **ZS “Kaija”**;
- Nominācijā “Gada uzņēmums akvakultūrā” – Liepājas rajona Durbes lauku teritorijas **Ērika Rāvas ZS**;
- Nominācijā “Gada uzņēmums zivju apstrādē” – **SIA “Baņķis”**;
- Nominācijā “Gada projekts piekrastes attīstībai” – **SIA “SUR MER”**;
- Nominācijā “Ieguldījums zivsaimniecības un ūdeņu apsaimniekošanas popularizēšanā” – **Liepājas rajona partnerības starpteritoriālais sadarbības projekts: Zivju sezona**;
- Nominācijā “Jauns un daudzsološs nozarē” – **Diāna Upīte**;
- Nominācijā “Par mūža ieguldījumu zivsaimniecībā” – **Andris Cīrulis**.

Pasākuma dalībniekus uzrunā zemkopības ministrs Armands Krauze

Saeimas priekšsēdētāja Daiga Mierīņa pasniedza balvu Andrim Cīrulim nominācijā “Par mūža ieguldījumu zivsaimniecībā”

gadu laikā kāpuši uz skatuves, var labi redzēt aizkustinājumu un prieku, ka viņu aizrautība ar savu darbu un uzticība Latvijai ir pamanīta un celta godā,” uzsver N. Riekstiņš.

Aizvadītās desmit balvas pasniegšanas ceremonijas apliecinājušas, ka līdz ar uzvarētāju priecājas arī pārējie noza-

res ļaudis – zvejnieki, zivju audzētāji un zivju pārstrādātāji. “Reizi gadā netiek domāts par konkurenci savā starpā, bet gan vairāk par patīkamu kopā būšanu ar savējiem un attiecīgā gada uzvarētājiem,” norāda N. Riekstiņš. **ZL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

AKVAKULTŪRA

PAR KONFERENCI "BALTIJAS IEKŠZEMES AKVAKULTŪRA – IZAICINĀJUMI UN IESPĒJAS"

Novembra sākumā Latvijā norisinājās starptautiskā konference "Baltijas iekšzemes akvakultūra – izaicinājumi un iespējas", kurā pulcējās ap 150 dalībnieku no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas, kā arī no Ungārijas, Polijas un Dānijas, ieskaitot akvakultūras nozares ekspertus, zinātniekus, veterinārārstus, valsts iestāžu pārstāvjus, uzņēmējus un zivkopjus.

Konferenci organizēja Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" un Starptautiskā organizācija *EUROFISH*.

Konferences mērķis bija nodrošināt platformu zināšanu un inovāciju pārnesi akvakultūras sektorā, veicināt diskusijas un ideju apmaiņu par iekšzemes akvakultūras pašreizējo stāvokli un nākotnes perspektīvām, sekmēt nozares izaugsmi un vides ilgtspējību.

Konferenci atklāja Latvijas Republikas zemkopības ministrs Armands Krauze ar uzrunu, kam sekoja starptautiskās organizācijas *EUROFISH* direktora Marko Frederiksena ievadvārdi par akvakultūras nozīmi Eiropā.

Plenārsesijas laikā tika pārrunāti jautājumi par akvakultūras ekonomisko nozīmi Latvijā un tās attīstības iespējām, ko detalizēti noraksturoja Normunds Riekstiņš no Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta. Viņš norādīja uz daudziem izaicinājumiem, tostarp ģeoklimatiskajiem apstākļiem, kuri ietekmē zivju audzēšanu atklātos ūdeņos, kā arī uz augošām izmaksām recirkulējošajās sistēmās. Normunds Riekstiņš uzsvēra nepieciešamību pēc nozares pārstāvju ciešākas sadarbības un zinātniskās iesaistes. Frančeska Barazeta no *EUROFISH* sniedza ieskatu par akvakultūras produktu situāciju Eiropas tirgū, īpaši pievēršoties Baltijas jūras reģionam. Tika apskatītas patērētāju izvēles, tirgus dinamika un konkurences apstākļi, kas veido un ietekmē nozares attīstību. Savukārt Aivars Bērziņš iepazīstināja ar institūta "BIOR" ieguldījumu nozares atbalstā, iepazīstināja ar zināšanu pārnesi, lietišķiem pētījumiem, sadarbību ar citām zinātniskajām institūcijām un inovāciju veicināšanu nozarē, pieskaroties tādu izaicinājumu risināšanai kā antimikrobiālā rezistence, vides veselība, klimata maiņa un tā ietekme uz zivju veselību.

Uzstājas
Martins Līvs no
Igaunijas

Tomes akvakultūras infrastruktūras inovāciju centra apskate

Ar ilgtspējīgām praksēm un pieredzi dalījās vadošie akvakultūras eksperti. Jakobs Bregnballe no AKVA grupas iepazīstināja ar jaunākajiem sasniegumiem recirkulācijas akvakultūrā, kā arī ar atjaunoto "Rokasgrāmatu recirkulācijas akvakultūrā". Ievads modernās, videi draudzīgās un augstāzīgās slēgtajās zivju audzēšanas sistēmās" (2022. gada izdevums), kura nupat ir iztulkota latviski un drīzumā būs brīvi pieejama internetā. Nerijus Nika no Klaipēdas universitātes iepazīstināja ar sālsūdens recirkulācijas akvakultūras (RAS) sistēmu izmēģinājumiem Lietuvā, tostarp ar garneļu audzēšanas iespējām iesāļos ģeotermālos ūdeņos, kā arī ar varavīksnes foreļu un Nīlas tilapiju audzēšanu.

Jone Kota (Tartu universitāte) pastāstīja par inovatīvā saimniecībā veiktajiem pētījumiem, apvienojot vietējās peldošās brūnaļģes *Fucus vesiculosus* un mīdijas *Mytilus trossulus* audzēšanu zema sāļuma apstākļos Baltijas jūras ūdeņos Igaunijā, kā arī pastāstī-

ja par biotopu atjaunošanas iespējām Baltijas jūrā, izmantojot zemas trofijas akvakultūru. Lauris Apsis no uzņēmuma *BlueCircle* iepazīstināja ar Latvijas pieredzi RAS attīstībā, izeļot uzņēmuma pašreizējo stāvokli globālajā zivju tirgū un konkurences apstākļus, kā arī aicinot klātesošos veikalā izvēlēties savas valsts zivju produktus.

Martins Līvs no Igaunijas pastāstīja par ģimenes uzņēmumu *Kalatalu Hārjanurmes*, kas apsaimnieko aukstūdens caurplūdes foreļu audzētavu. Galvenās uzņēmumā audzētās sugas ir varavīksnes foreles, karpas un stores, kā arī papildu pūles tiek veltītas vēžu audzēšanai un zandartiem, – resursa pavairošanas vajadzībām. Zivis tiek audzētas, izmantojot dažādas tehnoloģijas – gan tradicionālos dīķus, gan modernās RAS. Urbani Bela (Ungārijas Lauksaimniecības un dzīvības zinātņu universitāte) iepazīstināja ar topošajām vadlīnijām dīķu akvakultūrā.

◀ 3. lpp.

Pēcpusdienas sesijā uzmanība tika pievērsta praktiskiem piemēriem, samu audzēšanai (Vlads Vickuns) un bioloģiskās akvakultūras attīstībai Lietuvā (Rolands Morkūns). Armands Roze no Latvijas uzņēmuma FAPS informēja par izaicinājumiem lašu dzimtas zivju audzēšanā mazajos uzņēmumos, pastāstot par savas audzētavas evolūciju un pielāgošanos tirgus izmaiņām laika posmā no 1994. gada. Mihaels Behs pastāstīja par enerģijas patēriņa samazināšanu RAS (*Nordic Aquaculture Consulting*), bet Piotrs Eljasiks par atkritumu plūsmu pārvaldību diķu sistēmās (Ščecinas Rietumpomerānijas tehnoloģiju universitāte).

Nosledzošā sesija tika veltīta akvakultūrai kā cilvēka veselības un vides kvalitātes uzlabošanai, kur Darius Nienius (Nacionālais Pārtikas un veterinārais riska novērtēšanas institūts) pastāstīja par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) atbalstu dzīvnieku veselības un labturības kapacitātes celšanai Lietuvā, kā arī Jānis Ruško ("BIOR") ziņoja par zivju produktu lietošanas riskiem un ieguvumiem cilvēka veselībai.

Stenda referātu sesijā tika prezentēti ar akvakultūras nozari saistīti pētījumi, sniedzot ieskatu inovācijās, tehnoloģijās un zināšanu pārnēsē, piedaloties nevalstiskajām Latvijas zivju audzētāju organizācijām, zinātniskajiem institūtiem, universitātēm un citām organizācijām.

Otrās dienas galvenais notikums bija vizīte "BIOR" Akvakultūras inovāciju un infrastruktūras centrā Tomē. Dalībniekiem tika sniegta iespēja iepazīties ar modernākajām RAS zivju audzēšanas tehnoloģijām.

Konferences izskaņā secinājām, ka akvakultūras attīstībai Baltijas reģionā ir nepieciešams stiprināt kooperāciju uzņēmumu starpā gan valsts, gan starptautisku mērogā, nav jābaidās izvirzīt vērienīgākus mērķus un domāt plašāk, piesaistīt zinātnes sektoru un uzlabot sabiedrības izpratni par vietējo zivju produktu vērtību. Pasākums kalpoja kā lieliska platforma ideju apmaiņai un turpmākai sadarbībai Baltijas un Eiropas valstu ekspertu starpā. **ZL**

Santa Purviņa,

Dr. biol., vadošā pētniece

ZVEJNICĪBA

Šoreiz saruna ar pieredzējušu piekrastes zvejnieku un 2024. gada zivsaimniecības gada balvas "Lielais loms" nominācijas "Gada uzņēmums jūras piekrastes un iekšējo ūdeņu zvejniecībā" laureātu Jāni Pētermani (ZS "Kaija", Pāvilosta).

Zvejniecības jomā kopš pašiem pirmsākumiem

Jānis atzīst, ka zvejniecības jomā viņš jau ir vairāk nekā 30 gadus. Uzņēmums "Kaija" dibināts 1997. gadā. Pirms tam viņš ir zvejojis kā individuālais komersants un zvejniecības jomā ir vismaz no 1995. gada, kopš varējis jūrā braukt. Apjautājoties, vai darbības sākumā kādas citas iespējas nav bijis, Jānis atzīst, ka 90. gados tā īsti arī neesot bijušas un jūra ir vienkārši piesaistījusi un aizrāvusī.

Pašā pirmsākumā kopā ar tēvu Krišu Pētermani devies zvejā ar airu laivu, un pēc tam iegādājušies arī zvejas laivas. Šobrīd uzņēmums nodarbojas ar piekrastes un iekšējo ūdeņu (nēģu) zvejniecību, zivju pārstrādi un gatavās produkcijas realizāciju.

Pēc Jāņa teiktā, ir aptverts viss cikls no A līdz Z. Problēma ir tā, ka Baltijas jūrā ir diezgan maz zivju, un ar pašu nozvejoto vien nepietiek. Vasarā plekstes, ko vajag kūpināt, mencas uz rokas pirkstiem varot saskaitīt, grunduļi īsti nevienu neinteresējot un vēl pavasaros reņģes, un tas esot viss, bet cilvēki jau katru nedēļas nogali un svētkos gribot lašus ēst. Tad arī neesot citas iespējas – esot jāiepērk, lai varētu gan cilvēkiem darbu, gan arī veikalā sortimentu nodrošināt. Cilvēku gaume mainoties pa mēnešiem, dažreiz pat pa dienām – to nemaz nevarot izskaidrot.

Raksturīgi, ka cilvēki jau mazliet pieraduši pie vietējo zivju sezonalitātes. Rudenī meklējot plekstes un nēģus. Nēģi vasarā nebūšot, tāpat arī plekstes ziemā un pavasarī esot vājas un tad tikai saldētas, bet sliktākā kvalitātē. Vēja zivis esot tikai pavasarī.

Var tikai piebilst, ja iekārojas patiesi garda zivju produkcija, tad sirsnīgi gaidīti uzņēmuma zivju veikalā Pāvilostā un arī "Zvejnieku mājā" Jūrkalnē. Viesošanās Pāvilostā bez zivju veikaliņa apmeklējuma pat nav iedomājama!

PĀVILOSTAS UZŅĒMUMS "KAIJA" – PANĀKUMU PAMATĀ ĢIMENES VIENOTĪBA

Foto: Ervīns Linka

Zvejnieku saimniecībai "Kaija" piešķirto balvu "Lielā loma" ceremonijā saņem Jānis Pētermanis

UZZIŅAI:

- Liepājas rajona Pāvilostas pilsētas zvejnieku saimniecība "Kaija" dibināta 1997. gadā. Kā individuālais komersants Jānis zvejojot sācis jau agrāk.
- Uzņēmuma darbības pamatjomas ir piekrastes un iekšējo ūdeņu (nēģu) zvejniecība, pārstrāde un gatavās produkcijas realizācija.
- 2007. gadā tiek atklāta zivju pārstrādes ražotne Pāvilostā, Celnieku ielā 1 b, kur notiek zivju pārstrāde un izveidots veikals, kurā var iegādāties svaigas un pārstrādātas zivis.
- Saimniecības svaigi zvejojotās zivis un kūpināto zivju produkciju ir iespējamas iegādāties: zivju veikalā "Kaija", veikalā "Zvejnieku māja" (Jūrkalne) un vietējos tirdziņos.

Jānis savā darbībā pozitīvi vērtējis esošo sadarbību ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu "BIOR". Ar to esot ilggadēja sadarbība saistībā ar zvejniecību gan piekrastes, gan iekšējos ūdeņos, kur uzņēmums iesaistījies nēģu iezīmēšanas projektā.

Ģimenes iesaiste ir būtiska

Noteikti bez ģimenes atbalsta šajā jomā nevarētu. Kā stāsta Jānis, uzņēmuma darbībā esot iesaistīta visa ģimene, arī dēli. Jaunajiem vēl jāiemācās daudz, piemēram, tīklu lāpīšanas process, un tajā pašā laikā darba pienākumi uzņēmumā neesot strikti noteikti, jo visi dara visu, kas vajadzīgs. Ir teiciens “zemnieku sētā darba daudz”, arī zvejnieku sētā ir līdzīgi.

Jautājot, kāda ir “atslēga”, kā zvejniecībā izdevās iesaistīt jauno paaudzi, Jānis uzsver, ka tas nekad neesot bijis piespiedu kārtā, jo viņi pat esot mudināti braukt prom un paskatīties, kas notiek pasaulē. Jānis saka: “Kaut kas noteikti ir tajā jūrā, kaut kas velk. Tas ir kā āķis lūpā, ieķeras un viss, tad vairs nevar bez jūras. Jūra var būt viss, tajā skaitā zveja. Citam tas var būt motokross, kur uzkāpj uz moča, un pēc tam visu laiku vajag braukt. Ar jūru ir tieši tas pats, te vienkārši velk uz to. Kāpēc tas tā ir, to īsti izskaidrot pat nevar.”

Zvejniecības attīstības priekšnosacījums

Kādā intervijā Jāņa tēvs atzīst, ka zvejniekiem maize nekur un nekad nav bijusi bez garozas. Jānis piekrīt un piebilst, ka garoza esot tā lielākā maizes daļa, un mīkstumiņš ir diezgan mazs – tie varētu būt lielie lomi, kuri mēdzot būt diezgan reti.

Šobrīd liela loma esot apaļajam jūrasgrundulim, kuram pagaidām ir reāls noieta tirgus. Tas palīdzot, jo pārējo zivju zvejas iespējas esot ļoti ierobežotas.

Lai joma varētu attīstīties, pirmkārt, ir nepieciešams ļaut zvejniekiem zvejojot to, ko jūrā var noķert, tas esot pats galvenais. Un nelemt Briselē par to, ko un kad drīkst zvejojot, un kad

Foto: no saimniecības arhīva

Pāvilosta bez zivju veikaliņa nav iedomājama

“Kaijas” daudzveidīgā pārstrādes produkcija

nezvejojot! Svarīgi esot apzināties, ka tieši piekrastes zvejnieki nevar ietekmēt Baltijas jūras zivju krājumus, tos ietekmē daudzi citi faktori, piemēram, ūdens piesārņojums un visi pārējie cilvēku darbi un nedarbi.

Jānis saka: “Brīžiem šķiet, ka jāmet prom tā darbošanās, jo ziemā jau ir grūti, bet tad “nopurinās” un iet tālāk.”

Ieguldījumi uzņēmuma attīstībā

Uzņēmums ir īstenojis ļoti daudzus projektus, piesaistot līdzekļus pārstrādes ražošanas izveidei un darbības pilnveidošanai kopumā visos posmos. Jāņa atziņa ir viennozīmīga: “No esošajiem ieguldījumiem visi ir bijuši svarīgi, jo savādāk tie arī netiktu veikti. Ja man ir ideja, tad es lieku uz papīra un īstenoju.” Tajā pašā laikā ir arī jāuzsver, ka zvejniecības jomā īsti neesot iespējams plānot 5, 10 gadus uz priekšu. Varot jau ielānot zvejojot lašus un attīstīt šo jomu, bet nākamajā brīdī Eiropas Komisija lašu zveju “aiztaisa ciet”.

Kā piemērs – Eiropa ar abām rokām atbalsta piekrastes zvejniecības attīstību, bet vienlaikus ar dažādiem ierobežojumiem to aizšķērso, piemēram, ar dabas aizsardzības teritorijām. Tādā veidā veidojoties tāds kā apburtais loks, kad nekur uz priekšu netiek. Tāpēc perspektīvas un ilgtermiņa plānus uzreiz varot aizmirst. Un ir ļoti labi, ka to kopumā apzinās un izprot arī Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Tāpēc, domājot par turpmākajiem ieguldījumiem, Jānis pievērš uzmanību praktiskām lietām, kuras varētu pilnveidot uzņēmuma esošo darbību un padarītu to ērtāku un efektīvāku.

Novēlējums zvejniekiem

Šajā gadījumā Jānis ir lakonisks un tiešs, un zvejniekiem novēl izturību un lielus lomus, jo tas ir pats galvenais. **ZL**

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Aleksejs KAČANOVS,
LLKC Liepājas konsultāciju
biroja vadītājs
e-pasts:
aleksejs.kacanovs@llkc.lv
tālr. 27843096

TRADĪCIJAS

NĒGU ZVEJA – MŪSU DZĪVAIS MANTOJUMS

Foto: Jānis Deimans

Nikolajs Koluškins ar sievu Inesi Koluškinu (Svētupe)

Jānis Krūmiņš kopā ar mazdēlu Jāni Krūmiņu (Salaca)

Jānis Krastiņš un Artūrs Jakobsons (Gauja)

Kopš 2017. gada Latvijas kopienām ir iespēja pieteikt sev būtiskas un raksturīgas tradīcijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā.

Šajos septiņos gados sarakstā ir iekļautas pavisam 40 Latvijas dzīvā mantojuma vērtības – gan dažādas prasmes, gan vairākas kultūrtelpas. Mantojuma vērtību aprakstus var iepazīt mājaslapā www.nematerialakultura.lv.

Sarakstā 2019. gadā tika iekļautas Carnikavas nēgu ķeršanas un apstrādes prasmes. Pieteikuma sagatavotāja, **Carnikavas Novadpētniecības centra vadītāja Olga Rinkus** stāsta:

– Saraksts sāka veidoties pēc 2016. gada 29. septembra, kad tika pieņemts Nemateriālā kultūras mantojuma likums. Kad 2018. gadā sarakstā tika iekļautas Gaujas plostnieku amata prasmes, nebija šaubu, jāņem vērā arī mūsu Carnikavas nēgu ķeršanas prasmes iekļaut nacionālajā sarakstā. Mana bijusī kolēģe Maija Sarkane mani it visā atbalstīja un uzmuntrināja. Ar interesi un degsmi pieteikuma sagatavošanā iesaistījās gan toreizējās Carnikavas pašvaldības domes pārstāvji, gan paši zvejnieki, nēgu cepēji un kopienas dalībnieki.

– **Varbūt bija idejas iekļaut vēl kādu citu ar Carnikavu vai piekrasti saistītu tradīciju?**

– Īsti nē, jo sapratām, ka nēgu zvejnieki ir pat lielāka vērtība nekā paši nēgi, jo nēgi gan jau Gaujā paliks, kaut arī par šo jautājumu gan zvejnieku, gan citu ļaužu vidū bieži ir izcēlušas diskusijas. Galvenais jautājums bija – ko iekļaut? Nēgu zvejniekus, cepējus vai pašus nēgus?! Un saprast, kāda saistība katrai elemen-

ta daļai ar nemateriālo kultūru. Kas tiek apdraudēts vairāk, kas – mazāk? Carnikavā ar katru gadu gan zvejnieku, gan nēgu cepēju skaits sarūk. Ja nēgu cepēju ģimenēs redzam arī jaunās paaudzes pārstāvju aktīvu iesaisti, tad zvejnieku vidū jaunākais zvejnieks – Artūrs Jakobsons, kuram pēc pāris gadiem jau paliks četrdesmit, arvien nes jaunākā zvejnieka titulu. Tāpēc viens no jautājumiem, gatavojot pieteikumu, bija – vai jāpiesaka arī Carnikavas nēgu cepšanas prasmes? Atceros, ka, konsultējoties ar atsaucīgo Latvijas Nacionālā kultūras centra ekspertu Gitu Lanceri, prātojām, ka varbūt nēgu cepšana ir jāiekļauj kā atsevišķs elements. Tad tomēr vienojāmies, – ja nebūs nēgu, tad jau nebūs cepēju. Nēgu cepšana tomēr ir secīga nēgu loma pārstrādē. It īpaši Carnikavā, kur vairāki nēgu cepēji nāk no zvejnieku dzimtām vai vismaz savas prasmes ir pārņēmuši no seno zvejnieku dzimtu pārstāvjiem.

– **Vai ceļā uz iekļaušanu sarakstā sastapāties ar kādām grūtībām?**

– Tas notika 2018.–2019. gadā, bet laika gaitā atmiņā paliek tikai pozitīvie momenti. Darbu noteikti atviegloja fakts, ka Carnikavas nēgi kopš 2015. gada ierakstīti Aizsargāto cilmes vietas nosaukumu un aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu reģistrā (AGIN), to paveica mani kolēģi – Carnikavas tūrisma speciālisti. Pirms pieteikuma sagatavošanas tika veikta izpēte, piesaistot gan vēsturniekus, gan kultūras darbiniekus. Palīdzēja arī tas, ka 2012. gadā Carnikavā tika atvērta Novadpētniecības centrs, kurš atrodas 19. gs. zvejnieka mājā (kopijā), tāpēc jau sākotnēji zvejnieku dzīve, tajā skaitā nēgu ķeršanas tradīcijas kļuva par novadpētniecības

centra galveno izpētes objektu. Ar katru gadu informācija tika papildināta, apkopota. Carnikavieši labprāt dalījās un arī pašreiz dalās stāstos par zvejniekiem un nēgiem. Arī salīdzinoši jaunā Carnikavas nēgu svētku tradīcija veicina interesi gan par zvejniekiem, gan par nēgu pagatavošanu. Informācija tiek papildināta arī tagad. Par zvejnieku, cepēju un vietējās kopienas pārstāvju iesaisti bažu nebija, viņi ar entuziasmu iesaistījās pieteikuma sagatavošanā, un visi, cik vien viņu bija, parakstīja atbalsta vēstuli.

Carnikavas Novadpētniecības centrā 2022. gadā bija apskatāma nemateriālā kultūras mantojuma izstāde “Saimes galds”, kuru atklāja Nēgu svētkos, izstādē varēja iepazīties ne tikai ar nēgu ķeršanas un apstrādes prasmēm, bet arī uzzināt par citām nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā tolaik iekļautajām vērtībām.

Šobrīd biedrība “Salacgrīvas nēgi” strādā pie pieteikuma sagatavošanas Nacionālajam nemateriālā kultūras mantojuma sarakstam, lai nēgu zveju Salacā un Svētupē un ar to saistītās tradīcijas atzītu par unikālu dzīvā mantojuma vērtību valsts mērogā. Pieteikuma sagatavošana notiek sadarbībā ar Latvijas Kultūras akadēmijas Kultūras un mākslu institūta vadošo pētnieci Ievu Vītolu, kura veic pētījumu, tiekoties ar nēgu zvejniekiem Salacā un Svētupē, izziņot šo tradicionālo amatu. **ZI**

Jānis KRAVALIS,
LLKC Zivsaimniecības
nodaļas projektu vadītājs
e-pasts:
janis.kravalis@llkc.lv
tālr. 27763321

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, zivjutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV/ZIVJUTIKLS

MĀRKETINGS

PIEKRASTES ZIVIS VED PIE ZVEJNIEKIEM

Vai zināt, kādas zivis zvejo Latvijas piekrastē? Kas un kur tās zvejo, kur un kā iegādāties? Kā pagatavot? Uz šiem jautājumiem atbildes var atrast tīmekļa vietnē www.piekrasteszivis.lv, kas tapusi Zemkopības ministrijas atbalstītās “Piekrastes zvejniecības attīstības mārketinga programmas” ietvaros.

Programma, ko īsteno Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) Tirgus veicināšanas daļa sadarbībā ar biedrību “Mazjūras zvejnieki”, tapusi jau pērn. Tajā apzināta situācija piekrastes zvejniecībā un sniegti priekšlikumi nozares popularizēšanai. Šogad uzsākta programmas pasākumu īstenošana, un starp tiem ir tīmekļa vietne www.piekrasteszivis.lv. Tajā pieejama karte, kurā atzīmētas atpūtas vietas piekrastē, vietas, kur zvejo aktīvie piekrastes zvejnieki, pie kuriem, iepriekš sazinoties, var iegādāties svaigas zivis, zivju tirdzniecības vietas, restorāni un brīvi pieejamie auto stāvlaukumi. Informācija laika gaitā tiks papildināta ar jauniem objektiem. Atsevišķas sadaļas sniedz informāciju par galvenajām zivju sugām, ko zvejo piekrastē, kā arī receptes to sagatavošanai.

Biedrības “Mazjūras zvejnieki” valdes priekšsēdētājs Andris Cīrulis: “Uzsākot dalību šajā projektā, ko īsteno AREI, mēs nebijām apzinājušies, ka vidusmēra Latvijas iedzīvotājs nezina, kādas zivju sugas mīt mūsu piekrastē, kas un kā tās ķer. Lielai daļai cilvēku šķiet, ka zvejnieki zvejo uz lieliem kuģiem un lomos pamatā ir skumbrijas un siļķes. Ar jaunās tīmekļa vietnes un citu mārketinga plāna pasākumu palīdzību šos mītus iespējams kļaidēt. Mēs – piekrastes zvejnieki – zvejojam ar mazām atvērtām zvejas laivām, kad laikapstākļi to ļauj. Tādēļ ne vienmēr zivis pie zvejniekiem ir iegādājamas – jūra nav lielveikals, kur tās var aiziet un paņemt. Tomēr tad, kad mums ir labi lomi, esam priecīgi cilvēkiem piedāvāt zivtiņas un pastāstīt, kā tās gatavot un ēst.”

Mērķtiecīgi ilgtermiņā īstenojot mārketinga programmas pasākumus, ir iespējams veidot ne tikai labāku izpratni par vietējām zivju sugām, bet arī

Bušu meistarklasē Bērziemā bija iespēja pamēģināt bušu izņemšanu no tīkliem

par zvejniekiem. Viņi ir dažādi – ir, kam patīk tikai zvejojot, un zivju pārdošanu labāk uztic profesionāļiem, ir, kas ne tikai zvejo, bet arī kūpina un labprāt savā sētā uzņemt tūristus, piedāvājot arī izbraucienus līdz zvejai. Piekrastes zivju interneta katalogā ir atrodami zvejnieki, kuri ir gatavi piedāvāt svaigas un arī apstrādātas zivis, kā arī citus pakalpojumus ceļotājiem. Interesentiem gan jāpārdomā, ja zvejnieks atrodas zvejā jūrā, viņš ar pirmo zvanu var nebūt pieejams.

Mārketinga programmas ietvaros šogad notikuši un arī nākotnē plānoti pasākumi, kuros zvejnieki un pavāri iepazīstinās ar vietējām zivīm. Tā augusta beigās Bērziemā notika Rīgas līča bušu meistarklase, ietverot gan zvejnieku sagaidīšanu krastā, zivju tarošanu jeb izņemšanu no tīkla. Turpat zivtiņas tika ceptas un piedāvātas pasākuma apmeklētājiem. Otrs iepazīstināšanas pasākums ar zivīm notika novembra otrajā pusē Āgenskalna tirgus virtuvē. Tajā šefpavārs Kaspars Jansons iepazīstināja ar vimbām – šīs zivis mēdz būt rudens lomos. Vimbas, lai arī ļoti gardas, bet ir slavenas ar lie-

lo asaku skaitu, kas attur no to izmantošanas uzturā. Šefpavārs demonstrēja, kā zivs izmantojama tā, lai asakas neradītu nepatīkšanas un netraucētu to ēšanai. Meistarklases apmeklētāji tika cienāti ar kūpinātu vimbu zupu, vimbas tartaru un vimbas salātiem.

Būtiski ir Latvijas iedzīvotājiem sniegt informāciju, kad kādas zivis tiek ķertas. Šobrīd, tuvojoties gada beigām, sākas salaku sezona. Lai arī zivs izskatās pēc reņģes, tā pārstāv lašveidīgo kārtu un ir ļoti garda. Svaiga smaržo pēc gurķiem. Salaku zvejai martā noslēdzoties, piekrastē tiek ķerti taimiņi, parādās reņģes, vimbas. Vēlāk pavasarī sākas lucīšu zveja, tie visgardākie ir maijā, jūnijā un jūlijā. Augustā jau gana trekna pēc pavasara nārsta kļuvusi bute, kam ir liels cienītāju skaits arī makšķernieku vidū.

Un kur tad siļķe un skumbrija? Tās zvejo ar lieliem kuģiem pamatā Atlantijas okeānā, no Latvijas tirgū nonāk ar vairumtirdzniecības bāzu starpniecību. Jā, arī šīs zivis ir gardas un tie, kuri piekrastē nodarbojas ar zivju apstrādi un tirdzniecību, saka – tās glābj, kad pašu zvejnieki lieguma laiku dēļ pavasarī un rudenī nedrīkst doties jūrā vai to liedz laikapstākļi. Bet tās nav vietējās zivis un ar nacionālā mantojuma – piekrastes zvejniecības saglabāšanu – tām nav sakara. **ZI**

Iveta Tomsoņa,
LLKC Apgāda vadītāja

PĀRTIKA

“NOVADA GARŠAS” PRODUKTU KVALITĀTES KONKURSS 2024

No teju 170 produktiem, kurus 82 ražotāji bija iesnieguši vērtēšanai šī gada “Novada Garšas” produktu kvalitātes konkursā, augstāko vērtējumu jeb zelta medaļas saņēma 21 produkts, sudraba – 46, bet bronzas – 36. No tiem 11 produktus bija iesnieguši zivsaimniecības uzņēmumi.

Arī šogad iesniegto produktu vērtēšana triju dienu garumā notika Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) Lauksaimniecības un pārtikas tehnoloģiju fakultātē (LPTF). Ja pērn žūrijā strādāja 19 eksperti, tad šogad to skaits jau sasniedza 33 – pārtikas tehnologi, vadošie pētnieki, docenti, pavāri un dzērienu eksperti lika lietā visas savas maņas un zināšanas, lai izpētītu iesniegtos produktus. **ZI**

Kristaps Gramanis, LLKC Zivsaimniecības nodaļas vadītājs

GADAGRĀMATA

IZNĀKUSI ZIVSAIMNIECĪBAS GADAGRĀMATA 2024

Ar Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda un Zemkopības ministrijas atbalstu Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls izdod “Latvijas Zivsaimniecības gadagrāmatu”. Šis ir gadagrāmatas izdošanas 28. gads, un tā jau tradicionāli ir kļuvusi par ceļvedi zivsaimniecības nozares aktuālajos jautājumos.

Grāmatas tirāža – 1000 eksemplāru – tiks izplatīta bez maksas zivsaimniecības nozares iestādēm, dienestiem, sabiedriskajām organizācijām un uzņēmumiem – zvejas, zivju produktu apstrādes, zivkopības privātajām kompānijām utt., kā arī bibliotēkām.

Rakstos apskatītas zivsaimniecības pārvaldes un kontroles aktualitātes, kā arī lasītāji tiek informēti par Zivju fonda projektiem un “Lielā loma” rezultātiem.

Grāmatas sadaļā par zveju un zivju

resursiem ZI “BIOR” informē par zivju krājumiem un zvejas iespējām, tiek apskatīti arī tādi temati kā zivju migrāciju šķēršļi, ūdens temperatūras, sāļuma un straumes ietekme uz piekrastes nozveju Rīgas līcī, Baltijas jūras pelēko roņu endoparazīti.

Ikgadēji lasītāji zivju produkcijas un tirgus sadaļā var iepazīt zivju tirdzniecības tendences. Kā arī uzzināt par LBTU Zivju pārstrādes biotehnoloģiju studiju un pētniecības centru un Eurofish rakstu par Automātiskām zivju pārstrādes sistēmām.

Zivkopības sadaļā par Akvakultūras pētniecības un inovāciju infrastruktūras centru, kā arī par Barības piedevām un zaļu ietekmi uz zivīm. Kā arī par to, kā iespējams uzlabot ūdens kvalitāti ar videi draudzīgiem paņēmieniem.

Makšķerēšanas un iekšējo ūdeņu apsaimniekošanas sadaļā informācija par

makšķerēšanas sportu Latvijā un populārākajām makšķerēšanas vietām Latvijā.

Vēstures sadaļā šogad par dzīvi pie jūras simtgades griezumā.

Grāmatas nobeigumā, kā katru gadu, apkopota nozarei aktuāla statistika par notiekošo zivsaimniecībā, par kvotām, nozvejām, tirgus rezultātiem un arī zivju izlaides statistika.

Par grāmatas saņemšanu interesēties Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīklā: kristaps.gramanis@llkc.lv, tālrunis 28304909.

Grāmata pieejama arī elektroniskā versijā www.zivjutikls.lv **ZI**

Kristaps Gramanis,

LLKC Zivsaimniecības nodaļas vadītājs

Zivju Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Apgāda Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr.: 63050220
Iespēsts “United Press Tipogrāfija”
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Zivju Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

